

Miljöbyggnad 3.0
Sweden Green Building Council
Landsvägen 50A
172 63 Sundbyberg

Malmö den 19 december 2016

SKRIVELSE: Indikator för avfallshantering i byggnaden med koppling till Indikator 4 - Energislag

Avfall Sverige är branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, ett hundratal tillverkare, konsulter och privata utförare aktiva inom avfallshantering.

Återbruk, god källsortering, insamling, faktisk återvinning och kvalitetsåtervinning – en förutsättning för resurseffektiva och giftfria kretslopp

I det cirkulära samhället är det viktigt att material återanvänds och återvinns i nya produkter och att således användning av jungfruliga råvaror minskar. Ju tillgängligare och bättre möjligheterna är till källsortering, ju mer material kommer att samlas in och slutligen ingå i nya produkter. Avfall Sveriges genomgång av landets plockanalyser visar att bäst sortering/kvalitet i återvinningen fås om systemet är just tillgängligt och nära. Likaledes har de tillgängliga systemen minst andel restavfall – det avfall som slängs i den vanliga soppåsen. Det är därför centralt att fokusera på avfallsutrymmen vid byggnation. Resultaten från genomgången av plockanalyser visar också att förbättringspotentialen för källsortering är stor.¹

¹ Avfall Sverige-rapport 2016:28 – Vad slänger folk i soppåsen?
< <http://www.avfallsverige.se/rapporter/rapporter-2016/201628/>>, Besökt 161219

Nedan finns förslag på utformning av betygskriterier för möjligheter till källsortering av avfall. Utgångspunkt är att kriterierna ska vara enkla att förstå, och ge en relevant styrning och påverkan. Samtidigt ska de ge vissa frihetsgrader eftersom förutsättningarna för insamling av olika fraktioner skiljer sig åt mellan olika kommuner och olika områden.

Indikatorerna styr mot att planering av möjligheter till såväl återbruk som avfallssortering kommer in så tidigt som möjligt i byggprocessen. Det är idag inte ovanligt att avfallshanteringsfrågan kommer in så pass sent att lösningen blir av nödlösningsskaraktär. Planering av avfallsutrymmen påverkar avfallshanteringen i många år och det är viktigt att främja tillräckliga avfallsutrymmen för god källsortering redan vid planering och byggnation. Goda och tillräckliga avfallsutrymmen innebär inte bara bättre utsortering till materialåtervinning, utan följaktligen även mindre felsortering och därför mindre uppkomst av restavfall till energiåtervinning, vilket leder till mindre fossila utsläpp från energiåtervinning.

Indikator

Vi bedömer att införande av en ny indikator för avfallsutrymmen, som följer samma uppbyggnad som befintliga indikatorer i Miljöbyggnad, med betygskriterierna brons, silver och guld, skulle kunna göra att avfallsfrågan allmänt får uppmärksamhet vid nybyggnation. Det skulle i sin tur leda till att möjligheterna till smart placering av avfallsutrymmen och således källsortering kan förbättras.

Nedan förslag på avfallsindikator begränsas till avfallssortering och avfallsutrymmen i användarfasen av en byggnads livscykel. Detta till trots, finns det anledning att även styra avfallssorteringen i byggfasen. Avfall Sverige väljer dock att inte inkludera avfallssortering vid byggfasen i nedan förslag, men ser gärna att nedan förslag kan utvecklas att även inkludera avfallshanteringen i byggfasen.

Det är viktigt att beakta att juridiska grundförutsättningar måste uppfyllas innan betygskriterierna blir aktuella. Det vill säga att uppfylla gällande krav i framför allt miljöbalken, avfallsförordningen och kommunens avfallsföreskrifter (sistnämnda meddelade med stöd av 15 kap. 38, 39, 41 §§ miljöbalken samt 74-75 §§ avfallsförordningen). Som fastighetsägare måste man efterleva de krav som uppställs av kommunen i de kommunala avfallsföreskrifterna. Det avser t.ex. krav på sortering av avfall (inklusive t.ex. eventuella krav på utsortering av matavfall), hur och var hushållsavfall ska överlämnas till renhållaren för borttransport, emballering av avfall samt placering av behållare och andra anordningar, rengöring och tillsyn över behållare och andra anordningar, åtgärder inför hämtning och krav på hämtnings- och transportvägar. Allt utifrån vad som framgår av den enskilda kommunens avfallsföreskrifter.

Grundläggande krav gäller också hur avgift ska erläggas i enlighet med kommunens avfallstaxa.

Avfall som faller under kommunens avfallsansvar är matavfall, restavfall, farligt avfall och grovavfall som utgörs av hushållsavfall. Krav på utsortering av grovavfall gäller även ägare av flerbostadshus, vilket innebär att möjligheten att sortera ut sådant avfall måste tillhandahållas hyresgästerna på lämpligt sätt på eller i anslutning till fastigheten stadigvarande eller med visst intervall. Insamling och återvinning av elavfall lyder under producentansvar, men för det elavfall som inte lämnas i producenternas system har kommunen ett ansvar för när det gäller transport, återvinning och bortskaffande.

Avfall som faller under producentansvar är bland annat förpackningar och tidningar samt elektronik, batterier och ljuskällor. Insamling av detta avfall handlas upp av fastighetsägaren.

När grundförutsättningarna är uppfyllda kommer betygskriterierna in. Ju fler material man har möjlighet att sortera i fastigheten, ju högre betyg och desto större avdrag av fossilt innehåll i fjärrvärmens under Indikator 4 – Energislag (enligt nedan beskrivna förslag på modeller). I fraktionerna räknas både fraktioner inom det kommunala ansvaret och inom producentansvaret. Utformningen med antal fraktioner är ett sätt för att styra mot mer avfallsutrymme. Vi skulle också vilja styra mot att avståndet till avfallsutrymmena hålls nere för att öka tillgängligheten, men även för att säkerställa bra logistik vid tömning.

	Brons	Silver	Guld
Möjlighet till avfallssortering	Brukaren ska inom fastigheten ha möjlighet att sortera minst 3 fraktioner	Brukaren ska inom fastigheten ha möjlighet att sortera minst 6 fraktioner	Brukaren ska inom fastigheten ha möjlighet att sortera minst 9 fraktioner samt möjlighet att lämna saker till återbruk

Guld skulle exempelvis kunna nås genom att tillhandahålla sortering av:

- Restavfall
- Matavfall
- Tidningar
- Pappersförpackningar
- Plastförpackningar
- Metallförpackningar
- Färgat glas
- Ofärgat glas
- Smått elavfall, ljuskällor och batterier
- Textilier

För att uppnå Guld, ska det vid planering av nya byggnader finnas möjlighet för återanvändning/återbruk. Att återanvända är betydligt bättre ut miljösynpunkt än material- eller energiåtervinning.

Smått elavfall, ljuskällor och batterier har stor miljöpåverkan och samlas med fördel in så tidigt som möjligt i betygssstegen.

Information om nyckeltal från hämtningen av de olika fraktionerna bör med fördel krävas för lokal återkoppling till de boende.

Vidare behöver det finnas goda utrymmen och väl fungerande hantering för det avfall som genereras genom drift och underhåll av själva fastigheten. Det kan t.ex. gälla färgrester, köldmedia, oljespill från maskiner, uttjänta maskiner, bygg- och rivningsavfall från ombyggnationer och reparationer m.m.

Koppling till Indikator 4 - Energislag

Med anledning av att hushållens källsortering har direkt påverkan på typ av avfall samt på hur mycket avfall som förbränns vid energiåtervinningen i fjärrvärme- och kraftvärmeverken, bör också de fastigheter som tillhandahåller lättillgänglig och god källsortering kunna räkna bort delar av den fossila delen av avfallet i fjärrvärmens vid certifiering gentemot Indikator 4 - Energislag. Detta skulle kunna genomföras genom att man i den byggnad som erhållit Miljöbyggnad Guld i kriteriet avfallshantering, får en reduktion av klimatpåverkan från avfall till fjärrvärme med 100 %. För Miljöbyggnad Silver reduceras klimatpåverkan från avfall till fjärrvärme med 60 % och vid brons med 40 %.

Alternativförslag:

Indikator 4 – Förnybar energi och resurseffektiva system

Ett annat sätt att få in vikten av god källsortering och avfallsutrymmen i Miljöbyggnad 3.0, är att lägga in en styrning i redan befintlig Indikator 4 genom en styrning av fördelningen av avfallsvärme på miljökategorierna. På så vis behöver inte ännu en indikator introduceras i Miljöbyggnad 3.0, men samma styrning mot bättre källsortering i fastigheterna kan uppnås. Genom nedan förslag kan god källsortering premieras genom styrning i Indikator 4 – Energislag:

Värme från ett värmeverk som eldas med avfall ger följande miljökatgorifördelning:

- Sortering av en fraktion ger 55 % miljökategori 2 och 45 % miljökategori 4.
- Sortering av tre fraktioner ger 70 % miljökategori 2 och 30 % miljökategori 4.
- Sortering av sex fraktioner ger 85 % miljökategori 2 och 15 % miljökategori 4.
- Sortering av nio fraktioner ger 100 % miljökategori 2.

Värme från ett kraftvärmeverk som eldas med avfall ger följande miljökatgorifördelning:

- Sortering av en fraktion ger 55 % miljökategori 1 och 45 % miljökategori 3.
- Sortering av tre fraktioner ger 70 % miljökategori 1 och 30 % miljökategori 3.
- Sortering av sex fraktioner ger 85 % miljökategori 1 och 15 % miljökategori 3.
- Sortering av nio fraktioner ger 100 % miljökategori 1.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare Jakob Sahlén, jakob.sahlen@avfallsverige.se eller till vår VD Weine Wiqvist, weine.wiqvist@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Weine Wiqvist
VD